

INTRODUCTION TO יקום פורקן

Dating when the prayer: יקום פורקן was composed and where the prayer: יקום פורקן was composed has puzzled many scholars. The prayer does not appear in סדר רב עמרם גאון nor in the סידור of רב סעדיה גאון and not in the סדר התפילות of רמב"ם. Sephardim have never included it within their סידורים and to this day do not recite it. Because it was composed in Aramaic, many believed that it was written in Babylonia. That fact was not conclusive since in ארץ ישראל Aramaic was also the common language. Another problem that arises in dating the composition of יקום פורקן is that the prayer shares a significant amount of the wording found in קדיש דרבנן and the יהי רצון paragraphs that are recited after קריאת התורה on Mondays and Thursdays. Nevertheless the prayer: יקום פורקן first appears in Jewish Liturgy at a much later time than either קדיש דרבנן or the יהי רצון paragraphs. Let us begin to resolve these issues by examining the similarities in the wording between: יקום פורקן and the יהי רצון paragraphs:

יקום פורקן מן שמיא, הנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי, ומזוני רויחי, וסיעתא דשמיא, ובריות גופא, ונהורא מעליא. זרעא היא וקימא, זרעא די לא יפסוק, ודי לא יבטול, מפתגמי אוריתא. למרנן ורבנן, חבורתא קדישתא, די בארעא דישראל, ודי בבבל, לרישי כלי, ולרישי גלותא, ולרישי מתיבתא, ולדיני די בבא, לכל תלמידיהון, ולכל תלמידי תלמידיהון, ולכל מן דעסקין באוריתא. מלכא דעלמא, יברך יתהון, יפיש חייהון, ויסגא יומיהון, ויתן ארכה לשניהון, ויתפרקון וישתזבון מן כל עקא ומן כל מרעין בישין. מרן די בשמיא יהא בסעדהון, כל זמן ועדן, ונאמר אמין.

Translation: May salvation from heaven, with grace, loving kindness, mercy, long life, ample sustenance, heavenly aid, health of body, a higher enlightenment, and a living and abiding that will not break with, nor neglect any of the words of the Torah, be granted unto the teachers and rabbis of the holy community, who are in the land of Israel, and in the land of Babylon, and in all the lands of our dispersion; unto the heads of the academies, the chiefs of the diaspora, the heads of the colleges, and the judges in the gates; unto all their disciples, unto all the disciples of their disciples, and unto all who occupy themselves with the study of the Torah. May the King of the universe bless them, prolong their lives, increase their days, and add to their years, and may they be saved and delivered from every trouble and mishap. May the Lord of heaven be their help at all times and seasons; and let us say, Amen.

קדיש דרבנן-על ישראל ועל רבנן, ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון, ועל כל מאן דעסקין באוריתא, די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא, הנא וחסדא ורחמי, וחיי אריכי, ומזוני רויחי, ופרקנא, מן קדם אבוהון די בשמיא (וארעא), ואמרו אמין.

Translation: Unto Israel, and unto the Rabbis, and unto their disciples, and unto all the disciples of their disciples, and unto all who engage in the study of the Torah in this or in any other place, unto them and unto

You be abundant peace, grace, loving kindness, mercy, long life, ample sustenance and salvation from the Father who is in heaven, and say you, Amen.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, לקים בנו חכמי ישראל, הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם, ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם, בכל מקומות מושבותיהם, ונאמר אמן.

Translation: May it be the will of our Father who is in heaven to preserve among us the wise men of Israel; them, their wives, their sons and daughters, their disciples and the disciples of their disciples in all the places of their habitation; and let us say, Amen.

Now let us examine where the aforementioned prayers are first mentioned. קדיש דרבנן appears in the גמרא:

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף מט' עמ' א' – אמר רבא: בכל יום ויום מרובה קללתו משל הבירו, שנאמר: (דברים כח) בבקר תאמר מי יתן ערב, ובערב תאמר מי יתן בקר; הי בקר? אילימא בקר דלמחר, מי ידע מאי הוי? אלא דחליף. ואלא עלמא אמאי קא מקיים? אקדושה דסידרא ואיהא שמיה רבא דאגדתא, שנא': (איוב י') ארץ עפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים, הא יש סדרים – תופיע מאופל.

Translation: Raba said: And the curse of each day is severer than that of the preceding, as it is stated: In the morning you shall say: Would G-d it were evening! and at evening you shall say: Would G-d it were morning. Which morning would they long for? If I say the morning of tomorrow, nobody knows what it will be. Therefore it must be the morning which had gone. How, in that case, can the world endure? Through the Kedushah recited through scriptural reading, and the response of "May His great Name be blessed" which is uttered in the Kaddish after studying Aggada; as it is stated: A land of thick darkness, as darkness itself, a land of the shadow of death, without any order. Hence if there are Scriptural readings, the readings bring light to the thick darkness.

The paragraphs appear in סדר רב עמרם גאון:

סדר רב עמרם גאון (הרפנס) סדר ראש חודש – ומוציאין ס"ת וקורין ארבעה. אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן, ואין מפטיר בנביא. ומברכין כולן לפנייה ולאחריה. וכך קורין, כהן ג' פסוקים, לוי חוזר וקורא ואמרת להם, את הכבש אחד תעשה ואת הכבש השני, ועשירית האיפה. ישראל קורא מן עולת התמיד עד ובראשי חדשיכם. רביעי, ובראשי חדשיכם עד סוף ענין של ר"ח. וזו היא שאמרנו הלכתא דולג, והלכתא אמצעי דולג.

Translation: On Rosh Chodesh, we remove the Torah from the ark and call four people to read from the Torah. We do not call fewer than four nor more than four and we do not read a Haftarah. Each one called to the Torah recites a Bracha before and after his aliya. This is what we read. The Kohain reads three verses. The Levi repeats the verse of: V'Amarta La'Hem, . . . Ha'Aipha. The Yisroel reads from Olas Ha'Tamid to Oo'V'Roshei Chodsbeichem. The fourth one called reads from after Oo'V'Roshei Chodoshim to the end of the portion that deals with Rosh Chodesh. That is what is meant in the Gemara (Megila 22a) The law is that the verse is repeated and it is the middle reader who repeats.

ומקדש וגולל ספר, ואומר. יהי רצון מלפני א' – להי השמים לכונן את בית חיינו, ולהשיב שכינתו לתוכו, ואמרו אמן. יהי רצון מלפני א' – להי השמים לרחם על פליטתנו, ולחמול על שאריתנו

להבין את התפלה

ולעצור המגפה והמשחית והדבר והרעב והשבוי והביזה וגזירות קשות לבטל מעלינו ומעל כל ישראל, ואמרו אמן. יהי רצון מלפני א-להי השמים לקיים לנו את כל חכמי ישראל, הם ובניהם ותלמידיהם בכל מקומות מושבותיהם, ואמרו אמן. יהי רצון מלפניך א-להי השמים שנשמע ונתבשר בשורות טובות מארבע כנפות כל הארץ, ואמרו אמן. מי שברך אברהם יצחק ויעקב אבותינו הוא יברך את כל אחינו ואחיותינו בני ישראל הבאים בכנסיות לתפלה ולצדקה. הקב"ה ישמע תפלתם ויעשה הפעם בטוב ואמרו אמן. אחינו ישראל ונשיאי ישראל הנתונים בצרה ושביה הקב"ה ירחם ויהנן אותם ויושיעם בעבור שמו הגדול ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ואמרו אמן. מי שעשה נסים לאבותינו וממצרים גאלם. הוא יגאל אותנו וישיב בנים לגבולם. בסימן טוב יהא לנו ראש חדש (פלו' יום פלו' ויום פלו'). הוא יעשה עמנו נסים ונפלאות בכל עת ובכל שעה. לנו ולכל עמו ישראל. הקב"ה יחדשהו עלינו ועל כל עמו ישראל בכל מקום שהם. לטובה ולברכה. לששון ושמחה. לישועה ולנחמה לפרנסה ולכלכלה. לחיים ולשובע, לשמועות טובות, ולבשורות טובות. ולגשמים בעתם. ואמרו אמן.

Translation: We then recite Kaddish, roll the Torah closed and recite: Yibei Ratzon . . . Mi Sh'Bairach . . . Acheinu . . . M' Sh'Asa Nisim . . . V'Imru Amen.

According to גאון, the paragraphs were recited as part of the announcement that ראש חודש had arrived.

מחזור ויטרי appears for the first time in the פורקן:

מחזור ויטרי סימן קכח—לאחר שסיים המפטיר את ברכותיו יאמר השליח ציבור בקול נעים ובכיוון הלב. יקום פורקן.

Translation: After the one who reads the Haftorah finishes his Brachos, the prayer leader recites out loud and with concentration: Yikum Purkoon.

It is important to note that the מחזור ויטרי provides that יקום פורקן is recited after קריאת התורה in תפלת שחרית while providing that the paragraphs be recited after קריאת התורה in תפלת מנחה:

מחזור ויטרי סימן קצט ד"ה ואני תפילתי ואני תפילתי לך י-י עת רצון א-להים ברב הסדר עניני באמת ישעך: ומוציא ספר תורה וקורין בו שלשה פרשת הסדר במקום שפסקו שם שחרית. ואינו אומר קדיש בבימה אלא גולל ספר תורה. ובגלילתו אומ': יהי רצון מלפני א-להי השמים לכונן את בית חיינו ולהשיב שכינתו לתוכו במהרה בימינו ונאמר אמן: יהי רצון מלפני א-להי השמים לרחם על פליטתנו ולמנוע את המשחית ואת המגפה מעלינו ומעל כל עמו ישראל אמן: יהי רצון מלפני א-להי השמים לקיים בנו את כל חכמי ישראל הם ונשיהם ובנותיהם ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם בכל מקומות מושבותיהם ונאמר אמן: יהי רצון מלפניך א-להי השמים שנשמע ונתבשר בשורות טובות ושמועות טובות מארבע כנפות כל הארץ אמן: אחינו אחינו כל בית ישראל ונשיאנו ואנוסי ישראל הנתונים בצרה

ובשבייה העומדים בים וביבשה המקום ירחם עליכם ויוציאכם מצרה לרווחה ומאפילה לאורה בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהי הסדך י-י עלינו כאשר יחלנו לך: ועומד להחזיר ספר תורה למקומו.

Translation: V'Ani Sefilasi . . . We remove the Torah from the ark and call three people to read from the Torah beginning from where we stopped in the Torah reading in the morning. Kaddish is not recited. The Torah scroll is rolled closed. While it is being rolled, the prayer leader recites the following: Yihei Ratzon . . . and the prayer leader takes the Torah and returns it to the ark.

It is easy to explain the basis for the practice to recite the יהי רצון paragraphs before announcing the day for ראש חודש, a practice that is still followed by the Sephardim:

ספר אבודרהם סדר ראש חודש ד"ה שבת קודם-שבת קודם ראש חודש אחר קריאת ההפטרה קודם אשרי מכריז שליח צבור ומודיע לקהל באיזה יום יחול ראש חדש או אם יהיה יום אחד או שני ימים ואומר תחלה יהי רצון מלפני השמים לכונן את בית היינו כך אומרים ברוב המקומות בספרד . . . יהי רצון מלפני השמים לרחם על פליטתנו על שם להשאיר לנו פליטה. לעצור המגפה על שם ותעצר המגפה. והמשחית מעלינו על שם ולא יתן המשחית לבא. יהי רצון מלפני השמים לקיים את כל חכמי ישראל על שם קיימני כדברך. הם ובניהם ונשיהם ותלמידיהם על שם ובניהם ונשיהם וטפם. בכל מקומות מושבותיהם לשון חכמים הוא. והטעם שמבקשין רחמים על החכמים בהכרזת ראש חדש מה שלא מצינו כן בשום מקום בעולם מפני שהם היו מקדשין החדש בזמנו על פי הראיה כי להם נמסר קדושו שנאמר אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו אותם אתם כתיב והם מסרו להם העיבור ולולי הם לא היינו יודעים מתי יבא החדש ולכן אנו מזכירין אותם לטובה שיקיים אותם הבורא ויחזיר עטרה ליושנה ויקדשו החודש כבראשונה. יהי רצון מלפני השמים שנשמע ותבשר בשורות מארבע כנפות כל הארץ.

Translation: On the Shabbos before Rosh Chodesh after reading the Haftorah and before saying Ashrei, the prayer leader announces on what day Rosh Chodesh will fall and if it will be celebrated on one day or on two days. Before announcing the date for Rosh Chodesh, the prayer leader first says: Yihei Ratzon . . . We pray for the welfare of our Sages while announcing the date of Rosh Chodesh which is an act that we do not perform in any other part of the prayer service because it was the duty of the Sages to establish the day of Rosh Chodesh based on hearing witness testimony. The Sages were given the responsibility to set the calendar based on the verse: Allah Monadei Hashem Mikra' Ai Kodesh Asher Tikri'Oo Osam. The word: Osam (they) is written. To them was given the responsibility to set the calendar. If not for our Sages, we would not know the beginning dates of each month. We therefore pray for their welfare; that G-d should guard them and that G-d should cause that the era arrive when our Sages will once again set the date of each month through testimony as before. Yihei Ratzon . . .

Scholars have debated whether יקום פורקן was composed in Israel or in Babylonia. It is interesting to note that few have considered the possibility that since the wording for יקום פורקן first appears in the מהזור ויטרי that יקום פורקן may have been composed in Ashkenaz at the time of the מהזור ויטרי.